

**Konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un
administratīvā procesa tiesību jomas
2023./2024. akadēmiskā gada vasaras eksāmena
teorētiskās daļas jautājumu un praktiskās daļas
uzdevuma (kāzusa) vērtēšanas vadlīnijas**

Saturs

Teorētiskās daļas jautājumi	2
1. jautājums Konstitucionālās tiesības	2
2. jautājums Administratīvās tiesības	4
3. jautājums Administratīvā procesa tiesības	5
Praktiskās daļas uzdevums	7

Teorētiskās daļas jautājumi

1. jautājums Konstitucionālās tiesības

Tautas nobalsošana Latvijā

1. Raksturojiet jēdzienu “tautas nobalsošana”, kā arī subjektus, kuri ir tiesīgi piedalīties tautas nobalsošanā! (2 punkti)

Tautas nobalsošana ir Satversmes grozījumu vai likuma pieņemšana vai atcelšana vai valstiski svarīga jautājuma izlemšana, vēlētājiem balsojot - *par pareizu atbildi piešķirams 1 punkts.*

Tautas nobalsošanā ir tiesīgi piedalīties Latvijas pilsoņi, kuriem ir tiesības vēlēties Saeimu (kuri ir sasnieguši 18 gadu vecumu) – *par pareizu atbildi piešķirams 1 punkts.*

2. Raksturojiet trīs Satversmē ietvertu tautas nobalsošanu saturu, norādot arī tautas nobalsošanas ierosinātāju (ja tāds ir) un attiecībā uz vismaz divām no norādītajām tautas nobalsošanām – arī nepieciešamo balsotāju skaitu lēmuma pieņemšanai! (5 punkti)

Kopumā septiņas tautas nobalsošanas ir paredzētas Satversmes 14., 48. pantā, 68. panta trešajā daļā un ceturtajā daļā, 72., 77. un 78. pantā (*sk. zemāk*) - *par katru pareizi, kaut arī neprecīzi raksturotu trīs tautas nobalsošanas saturu, norādot arī ierosinātāju, piešķirams 1 punkts, bet par pareizi norādītu nepieciešamo balsotāju skaitu lēmuma pieņemšanai divām no minētajām tautas nobalsošanām – vēl 1 punkts. Kopumā piešķirami ne vairāk kā 5 punkti. Ja pareizi raksturotas vairāk kā trīs tautas nobalsošanas vai attiecībā uz vairāk kā divām no norādītajām tautas nobalsošanām ir pareizi norādīts nepieciešamais balsotāju skaits, ir apsverama papildu punkta piešķiršana.*

Satversmes 14. pants – tautas nobalsošana par Saeimas atsaukšanu, kuru var ierosināt ne mazāk kā viena desmitā daļai vēlētāju; “par” jānobalso vairākumam no balsotājiem un vismaz divām trešdaļām no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita; ir noteikti ierobežojumi laikā, kad šo tautas nobalsošanu var rīkot;

Satversmes 48. pants – tautas nobalsošana par Saeimas atlaišanu, kuru var ierosināt Valsts prezidents; kvorums nav noteikts, ja vairākums nobalso “par”, Saeima ir atlaista; Satversmes 68. panta trešā daļa – “Latvijas dalība Eiropas Savienībā izlemjama tautas nobalsošanā, kuru ierosina Saeima”; balsotāju skaitam jābūt vismaz pusei no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita un vairākumam jābalso “par”;

Satversmes 68. panta ceturta daļa – “Ja to pieprasa vismaz puse Saeimas locekļu, būtiskas izmaiņas nosacījumos par Latvijas dalību Eiropas Savienībā izlemjamas tautas nobalsošanā”; balsotāju skaitam jābūt vismaz pusei no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita un vairākumam jābalso “par”;

Satversmes 72. pants – tautas nobalsošana rīkojama par Saeimas pieņemta likuma atcelšanu, ja Valsts Prezidents pēc savas iniciatīvas vai ne mazāk kā vienas trešās daļas Saeimas locekļu ir apturējis likuma publicēšanu uz diviem mēnešiem un ir savākti ne mazāk kā vienas desmitās daļas vēlētāju paraksti; balsotāju skaitam jābūt vismaz pusei no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita un vairākumam jābalso “par” likuma atcelšanu;

Satversmes 77. pants – obligātā tautas nobalsošana (nav ierosinātāja), ja Saeima grozītu Satversmes 1., 2., 3., 4., 6. vai 77. pantu. „Tautas nobalsošanai nodotais Satversmes pārgrozījums ir pieņemts, ja tam piekrīt vismaz puse no visiem balsstiesīgiem” (Satversmes 79. pants);

Satversmes 78. pants – tautas nobalsošana jāriko, ja ne mazāk kā viena desmitā daļa vēlētāju ir iesnieguši pilnīgi izstrādātu Satversmes grozījumu projektu vai likuma projektu, bet Saeima to nav pieņēmusi bez pārgrozījumiem pēc satura. Likuma pieņemšanai balsotāju skaitam jābūt vismaz pusei no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita un vairākumam jābalso “par”, bet Satversmes grozījumu pieņemšanai – “par” jānobalso vismaz pusei no visiem balsstiesīgajiem.

3. Nosauciet vismaz trīs jautājumus, par kuriem tauta nav tiesīga lemt tautas nobalsošanā, un paskaidrojiet, kāpēc pastāv šādi izņēmumi! (2 punkti)

Atbilstoši Satversmes 73. pantam „Tautas nobalsošanai nevar nodot budžetu un likumus par aizņēmumiem, nodokļiem, muitām, dzelzceļu tarifiem, kara klausību, kara pasludināšanu un uzsākšanu, miera noslēgšanu, izņēmuma stāvokļa izsludināšanu un tā izbeigšanu, mobilizāciju un demobilizāciju, kā arī līgumus ar ārvalstīm” - *par vismaz trīs pareizi nosauktiem jautājumiem piešķirams 1 punkts. Ja pareizi nosaukti mazāk kā trīs jautājumi, punktu nepiešķir.*

Par Satversmes 73. pantā minētajiem jautājumiem vēlētāji, iespējams, nespētu lemt objektīvi un augstāk par valsts kopējām un ilglaicīgām interesēm varētu vērtēt personīgo interesi – *par pareizu atbildi piešķirams 1 punkts.*

Par augstu zināšanu sniegumu uz jebkuru no jautājuma komponentēm var tikt piešķirts papildu 1 punkts.

Piemēram, atbildē uz 1. jautājuma komponenti papildu punktu var piešķirt, ja students ir plašāk raksturojis jēdzienu “tautas nobalsošana” kā tiešās demokrātijas sastāvdaļu vai norādījis, kuros Satversmes pantos ir ietvertas tautas nobalsošanas (Satversmes 14., 48. pantā, 68. panta ceturtajā daļā un 72. pantā ir ietvertas fakultatīvās tautas nobalsošanas; 68. panta trešajā daļā un 77. pantā – obligātās tautas nobalsošanas; 78. pantā ir ietverta “automātiskā” tautas nobalsošana).

Atbildē uz 2. jautājuma komponenti papildu punktu var piešķirt, ja students ir raksturojis vairāk kā trīs tautas nobalsošanas veidus vai arī tautas nobalsošanas raksturojis sīkāk vai padziļināti skaidrojis to būtību (ne tikai pārstāstot Satversmes panta saturu) vai arī norādījis nepieciešamo balsotāju skaitu attiecībā uz vairāk kā divām tautas nobalsošanām.

3. komponentē papildu punktu var piešķirt, ja students ir uzskaitījis vairāk kā trīs Satversmes 73. pantā minētos jautājumus vai arī norādījis, ka Satversmes 73. pantā noteiktie ierobežojumi attiecas uz Satversmes 72. un 78. pantā noteiktajām tautas nobalsošanām. Jo īpaši papildu punktu var piešķirt, ja students ir norādījis, ka tautas nobalsošana nav pieļaujama arī par grozījumiem Satversmē, kas aizskar negrozāmo Satversmes kodolu.

Papildu punkts var tikt piešķirts, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes **uz visām komponentēm**, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

2. jautājums Administratīvās tiesības

Administratīvā pārkāpuma subjekts

1. Fiziskā persona kā administratīvā pārkāpuma subjekts un tās atbildības priekšnoteikumi un amatpersona kā administratīvās atbildības subjekts (4 punkti)

Vērtējums:

Atbildē jābūt norādītam, ka pie administratīvās atbildības saucamajai fiziskajai personai ir jābūt sasniegušai 14 gadu vecumu un pieskaitāmai (1 punkts par katru no minētajiem elementiem). Par amatpersonu kā administratīvās atbildības subjektu jābūt norādītam, ka tā ir administratīvās atbildības subjekts gadījumos, kad pārkāpumu izdarījusi publisko tiesību juridiskā persona (1 punkts), bet privāto tiesību juridisko personu amatpersonas ir administratīvās atbildības subjekti tad, ja tas tieši norādīts panta sankcijā vai arī amatpersona ir tā fiziskā persona, kurai saskaņā ar normatīvajiem aktiem vajadzēja nodrošināt to tiesību normu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu paredzēta atbildība (1 punkts).

2. Juridiskā persona kā administratīvā pārkāpuma subjekts un tās atbildības priekšnoteikumi (4 punkti)

Vērtējums:

Atbildē jābūt norādītam, ka:

- 1) Administratīvās atbildības subjekts ir tikai privāto tiesību juridiskā persona, bet ne publisko tiesību juridiskā persona (1 punkts);
- 2) Juridiska persona ir administratīvās atbildības subjekts tikai tad, ja tas paredzēts attiecīgā pārkāpuma sankcijā (1 punkts);
- 3) Juridiska persona ir administratīvā pārkāpuma subjekts tad, ja tā nepilda kādu uz to attiecināmu pienākumu (1 punkts) vai pārkāpumu juridiskas personas interesēs izdara fiziska persona (1 punkts).

3. Administratīvā pārkāpuma subjekta regulējuma atšķirība no noziedzīga nodarījuma subjekta regulējuma un šīs atšķirības pamatojums (2 punkti)

Vērtējums:

Administratīvā pārkāpuma subjekts var būt gan fiziska, gan juridiska persona, bet noziedzīga nodarījuma subjekts – tikai fiziska persona. Juridiska persona nav noziedzīga nodarījuma subjekts, jo tai nevar būt psihiskās attieksmes, savukārt psihiskā attieksme nodoma vai neuzmanības formā pret nodarījuma objektīvajām pazīmēm ir viens no noziedzīga nodarījuma sastāva elementiem, bet nav administratīvās atbildības priekšnoteikums. (2 punkti)

Ja atbildē pie attiecīgās komponentes ir būtiskas kļūdas, punktu skaitu var samazināt.

3. jautājums Administratīvā procesa tiesības

Administratīvā akta izdošanas procesa pamatstadijas

Administratīvā akta izdošanas procesam ir šādas pamatstadijas: procesa ierosināšana, nepieciešamo ziņu iegūšana, piemērojamās tiesību normas atrašana un subsumpcija, administratīvā akta izdošana vai administratīvās lietas izbeigšana, administratīvā akta paziņošana un spēkā stāšanās.

1. Norādiet, pēc kā iniciatīvas administratīvais process var tikt ierosināts, kā arī miniet vienu piemēru, kur Administratīvā procesa likumā ietvertais regulējums ir atšķirīgs atkarībā no tā, pēc kā iniciatīvas process ir ierosināts! (3 punkti)

Atbilde:

Process var tikt ierosināts uz iesniedzēja iesnieguma pamata vai uz iestādes iniciatīvas pamata. Ja process ierosināts uz iesnieguma pamata, tad Administratīvā procesa likums nosaka administratīvā akta izdošanas termiņu (viens mēnesis). Ja process ierosināts uz iestādes iniciatīvas pamata, tad Administratīvā procesa likums nenosaka konkrētu administratīvā akta izdošanas termiņu.

Vērtējums:

Par katra ierosināšanas pamata (iesniegums, iestādes iniciatīva) nosaukšanu tiek piešķirts 1 punkts. Ja atbildē kā ierosināšanas pamats ir minēts arī augstākas iestādes rīkojums vai citas institūcijas ziņojums, kas faktiski ir iestādes iniciatīvas variants, par to atsevišķi punktu nepiešķir, bet arī nesamazina. Vēl 1 punkts tiek piešķirts par atšķirības norādīšanu. Atšķirība var būt atbildē norādītā, bet principā ir iespējamas arī citas.

2. Nosauciet vismaz trīs formas, kādās var tikt izdots administratīvais akts! (3 punkti)

Atbilde:

Rakstveida, mutvārdos, ar zīmēm izdoti, ar konkludentām darbībām izdoti.

Vērtējums:

Ja ir pareizi nosauktas 3-4 formas – 3 punkti.

Ja ir pareizi nosauktas 2 formas – 2 punkti.

Ja ir pareizi nosaukta 1 forma – 1 punkts.

Vērtējumu var samazināt, ja ir norādīts nepareizs piemērs pie konkrētās formas.

3. Nosauciet trīs dažādus administratīvā akta paziņošanas veidus un paskaidrojiet, kad administratīvais akts ir uzskatāms par paziņotu katrā no šiem gadījumiem! (3 punkti)

Atbilde:

Ja administratīvais akts paziņots kā vienkāršs pasta sūtījums, tas uzskatāms par paziņotu astotajā dienā no dienas, kad tas iestādē reģistrēts kā nosūtāmais dokuments. Ja administratīvais akts paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Ja administratīvais akts paziņots ar elektroniskā pasta starpniecību vai izmantojot iestādes pārziņā esošo speciālo

tiešsaistes formu, tas uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas. Ja administratīvais akts paziņots, izsniedzot to uz vietas iestādē, tas uzskatāms par paziņotu ar brīdi, kad adresāts ir parakstījis par saņemšanu. Ir arī citi veidi: sk. Paziņošanas likumu.

Vērtējums:

Par viena paziņošanas veida pareizu nosaukšanu un izskaidrošanu (pareizs dienu skaits un pareizs termiņa tecējuma sākuma brīdis) tiek piešķirts 1 punkts. Attiecīgi, ja ir nosaukti un pareizi izskaidroti divi vai trīs veidi, tad piešķir 2 vai 3 punktus. Ja paziņošanas veids ir pareizi nosaukts, bet nepareizi ir norādīts dienu skaits un/vai termiņa tecējuma sākuma brīdis, tad punktus nepiešķir. Ja veidi ir tikai nosaukti, bet nav paskaidroti, tad vienu punktu piešķir, ja ir pareizi un bez kļūdām nosaukti vismaz trīs veidi. Ja ir tikai nosaukti mazāk kā trīs veidi, tad punktus nepiešķir.

10. (papildu) punktu var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

Praktiskās daļas uzdevums

Saules novada domes izsludinātajā iepirkumā par izglītojamo pārvadājumu nodrošināšanu Saules novadā 2023./2024. mācību gadā uzvarēja SIA "Auto", ar ko 2023. gada augustā tika noslēgts atbilstošs līgums.

2024. gada janvārī Konkurences padome pieņēma lēmumu, ar kuru konstatēja, ka trīs sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji (juridiskās personas) 2021. gada augustā ir noslēgušas Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā paredzētu aizliegtu vienošanos, un saskaņā ar Konkurences likuma 12. panta trešo daļu uzlika šīm juridiskajām personām naudas sodu attiecīgi 862 732,98 euro, 474 555,03 euro un 637 635,80 euro apmērā.

Latvijā plaši pazīstama un autoritatīva nodibinājuma "Latvijas pētnieciskie žurnālisti" valde, uzzinājusi par Konkurences padomes lēmumu, nolēma izpētīt dažādu pasažieru pārvadājumus visās lielākajās Latvijas pašvaldībās. Līdz ar to nodibinājums 2024. gada 17. janvārī vērsās Saules novada domē ar iesniegumu, kurā lūdza izsniegt visu pretendentu, tostarp SIA "Auto" iesniegtos piedāvājumus izglītojamo pārvadājumu iepirkumā. Tā kā nodibinājums apzinājās, ka pieprasītā informācija satur pretendentu komercnoslēpumu, tas atbilstoši Informācijas atklātības likuma prasībām savā pieprasījumā arī izskaidroja, kādam mērķim pieprasītā informācija tiks izmantota. Lai arī iesniegums tajā pašā dienā tika reģistrēts Saules novada domē, tomēr nodibinājums mēneša laikā tā arī nekādu atbildi no domes nesaņēma. Tā kā nodibinājums vēlējās saņemt iepriekš minētos piedāvājumus, tas nolēma vērsties tiesā.

1. Vai Konkurences padomei, pieņemot lēmumu par naudas soda uzlikšanu, bija jāievēro Administratīvās atbildības likuma 118. pantā noteiktais termiņš? Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Nē, jo šis lēmums ir administratīvs akts, nevis lēmums administratīvā pārkāpuma lietā, un līdz ar to Administratīvās atbildības likums nav piemērojams.

2. Vai Saules novada dome ir juridiskā persona? Pamatojiet atbildi! (2 punkts)

Nē, juridiskā persona ir Saules novada pašvaldība. Dome ir tās orgāns (lēmējinstiucija).

Punktu piešķiršanas vadlīnijas:

Ja atbilde satur tikai atbildi "Nē" bez pamatojuma vai nepareizu pamatojumu – 0 punktu.

Ja atbildē ir norādīts, ka dome ir orgāns, nevis juridiskā persona – 1 punkts.

Ja atbildē norādīts gan tas, ka dome ir orgāns, nevis juridiskā persona, gan tas, ka juridiskā persona ir pašvaldība – 2 punkti.

3. Par ko ir jābūt nodibinājuma "Latvijas pētnieciskie žurnālisti" tiesā iesniegtā pieteikuma priekšmetam? (1 punkts)

Par faktiskās rīcības veikšanu.

4. Nosakiet pēdējo datumu, kad nodibinājums “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” var iesniegt iepriekšējā jautājumā minēto pieteikumu tiesā! Sniedzot atbildi, jāpieņem, ka šis datums ir darba diena. (1 punkts)

2025. gada 17. janvāris. Administratīvā procesa likuma 188.panta (5) daļa.

5. Vai Saules novada domei nodibinājuma “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” iesniegums par piedāvājumu izsniegšanu bija jāizskata Iesniegumu likuma vai Informācijas atklātības likuma kārtībā? Pamatojiet atbildi! Kurā Latvijas Republikas Satversmes pantā garantēta pamattiesība ir konkretizēta Iesniegumu likumā un kurā Latvijas Republikas Satversmes pantā garantēta pamattiesība ir konkretizēta Informācijas atklātības likumā? (2 punkti)

Informācijas atklātības likuma kārtībā. Attiecīgi Satversmes 104. un 100. pants.

Punktu piešķiršanas vadlīnijas:

Ja atbildē pareizi norādīts viss (likums, pamatojums, abi Satversmes panti) – 2 punkti.

Ja atbildē pareizi norādīts likums un pamatojums – 1 punkts.

Ja atbildē pareizi norādīti abi Satversmes panti – 1 punkts.

Ja atbildē pareizi norādīts likums, bet nav norādīts pamatojums un ir pareizi norādīts viens vai divi Satversmes panti – 1 punkts.

Ja atbildē pareizi norādīts likums un pamatojums, bet pareizi ir norādīts tikai viens Satversmes pants – 1 punkts.

6. Ja nodibinājuma “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” pieteikumu pieņemtu un lietu ierosinātu, vai SIA “Auto” būtu procesa dalībnieks tiesā? Ja būtu, tad norādiet, kāds būtu tās procesuālais statuss tiesas procesā? (1 punkts)

Trešā persona (sk., piemēram, Senāta 2023. gada 30. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-388/2023 8.-10., 24.-25. punktu).

7. Ja pēc pieteikuma pieņemšanas un lietas ierosināšanas dome izsniegtu nodibinājumam “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” pieprasīto informāciju un nodibinājums “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” atzītu, ka tādējādi strīds ir atrisināts, kāds nolēmums būtu jāpieņem tiesai? Atbildi pamatojiet ar attiecīgu tiesību normu! (1 punkts)

Lēmums par tiesvedības izbeigšanu (Administratīvā procesa likuma 282. panta 7.punkts).

8. Ja Administratīvā rajona tiesa noraidītu pieteikumu, vai nodibinājums “Latvijas pētnieciskie žurnālisti” varētu pārsūdzēt šo spriedumu? Ja varētu, tad norādiet, kur un pamatojiet atbildi ar attiecīgām tiesību normām! (1 punkts)

Jā, Senātā, saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 15.panta otro daļu.

Vērtēšana: Ja uz jautājumiem, kur ir prasīts norādīt atbildes pamatojumu, ir sniegta tikai atbilde “Jā” vai “Nē”, punkti par atbildi netiek piešķirti. Ja atbildē ir būtiskas

kļūdas juridiskās terminoloģijas lietošanā, atbildes pamatojums ir neprecīzs vai nepilnīgs vai ir citas būtiskas kļūdas, punkti par atbildi netiek piešķirti.